
NYTT OM RUNER

Meldingsblad om runeforskning

Nr. 2

1987

ISSN. 0801-3756

ARBETET VID RUNVERKET, STOCKHOLM

NYFYND 1986

Från Runverket i Stockholm finns fem nyfynd att rapportera från 1986.

Nyfyndet framför andra detta år var den tidigare helt okända runsten som upptäcktes vid plöjning av en åker i Jädra, Hubbo socken, Västmanland. Stenen är 2,27 m hög, 65-90 cm bred och 33-65 cm tjock. Ristningen är till större delen väl bevarad. Preliminär läsning: **taf • lit : risa : istn : þina : hitiR : kri-ut : ua- : farin : sun : uiffast- : aust : ar / ulfr : auk : uib---n : --- kitilas : krþi : b-- • -- • a : snti** 'taf lät resa denna sten efter Grimmod. Han var faren—Vidfastes son—österut. Ulv och Vibjörn och kitilas gjorde bro ... i sundet'. Fyndet, som gjordes i anslutning till den urgamla färdväg som leder från Tuna i Badelunda norrut mot Dalarna, är av interesse ur flera synpunkter. Bland annat uppdagades vid granskningen tydliga spår av ursprunglig målning. Med hänsyn till färgfragmenten undersöks möjligheterna att placera runstenen inomhus i Västerås museum.

I samband med granskning av Ölands runinskrifter har två hittills okända medeltida putsinskrifter uppdagats i Källa ödekyrka. Bägge inskrifterna återfinns på sydportalens östra vägg; de läses **eriku----** 'Ericus', respektive **gushusgat** 'Guds hus gatt'(?).

Vid arkeologiska utgrävningar i Överenhörna socken i Södermanland påträffades våren 1986 ett fragment av en runsten. Fragmentet, som mäter 30x16 cm och är 11 cm tjockt, har runor på båda sidor. Inskriften lyder: **: -aR : ua** respektive **-alftan**. Den andra inskriften återger med säkerhet mansnamnet Halvdan.

Vid plöjning av en åker i Sorunda i Södermanland påträffades ett litet stycke av en runsten. På ungefär samma plats har tidigare två bitar av runstenen hittats. Detta

lilla fragment är ca 20x20 cm och bär inskriften -n : k. Av de båda tidigare funna har det ena bara ornamentala linjer medan det andra har runorna na inristade.

PROJEKT

Under fyra dagar i maj undersöktes, konserverades, uppmålades och fotograferades Rökstenen. I arbetet deltog stenkonservator Ulf Söderman från Riksantikvarieämbetet, Helmer Gustavson, Jan Paul Strid och Marit Ahlén från runverket, Michael Barnes från University College London samt Riksantikvarieämbetets fotografer. I samband med rengöringen upptäcktes att stenens yta på västra sidan (baksidan) visar tendenser att börja vittra och flagra. Dessa skador är nu åtgärdade. Vid uppmålningen gjordes noggranna studier av runformer och av läsningen. Den färdigmålade stenen fotograferades från alla håll och ur alla vinklar. Nu finns alltså för första gången bra bilder av stenens alla sidor.

Fältarbetet inför utgivandet av en ny utgåva av Ölands runinskrifter fortsätter enligt planerna (se Nytt om runer 1 (1986) s. 12-13).

Arbetet med publiceringen av det tredje och sista bandet av Gotlands runinskrifter fortsätter. Fältarbetet som inleddes 1979 är nu i stort sett avslutat. Denna del omfattar inskrifterna på norra Gotland (Nordertredingen) samt de fynd från södra och mellersta Gotland som tillkommit sedan de tidigare delarna utkom. Sammanlagt kommer omkring 250 inskrifter att behandlas, varav ca 2/3 är medeltida. Dessutom kommer den att innehålla en sammanfattning och utvärdering av hela det gotländska runmaterialet. Det är ännu för tidigt att säga när arbetet kan vara slutfört, men förhoppningsvis blir det inom den närmaste femårsperioden.

Förste antikvarie Helmer Gustavson
och antikvarie Jan Paul Strid
Runverket vid Riksantikvarieämbetet